

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний аграрно-економічний університет
(м. Херсон-Кропивницький, Україна)
University of East London, England, UK
Samarkand State University, Samarkand city, Uzbekistan
Jindal Global University, Delhi, India
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (м.
Тернопіль, Україна)
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
(м. Переяслав, Україна)
Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг, Україна)
Українська державна льотна академія (м. Кропивницький, Україна)
Донецький державний університет внутрішніх справ
(м. Кропивницький, Україна)
ГО «Асоціація психології бізнесу»
ГО «Центр арттерапевтичної допомоги "Ресурс"»

Збірник тез

за матеріалами
Міжнародної наукової конференції

«Сучасна психологія в Україні»

10 квітня 2026 року

УДК 37.01 2

Відповідальний за випуск: Акімова Н.В.

Друкується за рішенням Вченої ради економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету протокол № 9 від 23 квітня 2026 року

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність та об'єктивність наданої інформації

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна психологія в Україні»: збірник матеріалів (10 квітня 2026, м. Херсон-Кропивницький, Україна) / за заг.ред. Акімова Н.В., Кравчук О.В. Херсон-Кропивницький, ХДАЕУ, 2026. 454с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна психологія в Україні» за основними напрямками: психолінгвістика, нейропсихологія та психологія бізнесу; кіберпсихологія та психологія штучного інтелекту; клінічна і патопсихологія; психологічне профілювання; нові терапевтичні підходи та практики у психології.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти та всім зацікавленим особам. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

@ ХДАЕУ, 2026

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Грановська Вікторія Григорівна – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету

Лавренко Сергій Олегович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету

Кириченко Наталя Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету

Варнавська Інна В'ячеславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальних та поведінкових наук Херсонського державного аграрно-економічного університету

James Beale – C.Psychol, AFBPsS, Senior Lecturer, University of East London, UK

Gerald Diver – MSc, Senior Lecturer, Royal Docks School Of Business And Law, University Of East London, England

Farruh Ahmedov – PhD ped. sciences, Associate Professor, Samarkand State University, Retraining and advanced training Institute in Physical Education and Sports, Samarkand branch, Samarkand city, Uzbekistan

Tamara Vasylivna Novorun – Doctor of Psychological Sciences, Professor at the Law School, Institute of Behavioral Sciences, Jindal Global University, Delhi, India

Орап Марина Олегівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Україна

Харченко Наталя Валентинівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Україна

Акімова Наталя Володимирівна – доктор психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук Херсонського державного аграрно-економічного університету, керівник ГО «Асоціація психологія бізнесу»

Демченко Анна Валеріївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, заступник голови оргкомітету

Панцирна Світлана Миколаївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, відповідальна за підготовку програми конференції

Кравчук Олена Вікторівна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, відповідальна за підготовку збірника конференції

Брикайло Ірина Миколаївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, відповідальна за підготовку сертифіката учасника

Назарчук Наталя Андріївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Панасенко В'ячеслав Юрійович – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Кисленко Анастасія Юріївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Слободянюк Віта Миколаївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Власенко Є. В. ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ В СИСТЕМІ СІМЕЙНОГО І СУСПІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ	205
Гадомська С. І. ЕМОЦІЙНА СТІЙКІСТЬ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ	209
Григорчук Г. В. ПРИНЦИП БАГАТОВАРІАНТНОСТІ ТА ФЕНОМЕНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ВРАХУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ПОВЕДІНКОВИХ РЕАКЦІЙ КОРИСТУВАЧІВ У ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРІВ ЦЕНТРІВ ДОЗВІЛЛЯ	212
Григоряк Ю. Д. ПОТЕНЦІАЛ АРТ-ТЕРАПІЇ В КОРЕКЦІЇ СОРОМУ	218
Гуцало Т. А. ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	222
Дем'янюк А. А. ДЕСТРУКТИВНІ ПРОЯВИ ХРОНІЧНОЇ ВТОМИ ТА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ	227
Доріна Т. С. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	231
Дудяк Н. В. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СИНДРОМУ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ	236
Жакун Д. А. АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	241
Zhydko M. E., Gulyi Y. I. INFODEMICS AND CHALLENGES OF HUMAN-CENTERED PSYCHOTHERAPY PRACTICE IN TIMES OF THE «PERFECT STORM»	244
Жижко З. Ю. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ	248
Журавльова Г. Г. АРХЕТИП «ВЕЛИКОЇ МАТЕРІ» ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЖІНКИ ТА ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ УСТАНОВОК У ПОСТНАТАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ	251
Іщук А. О. ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР НАУКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	254
Каменєва Ю. А. ВНУТРІШНЯ СТРУКТУРА САМОСПРИЙНЯТТЯ	256
Козлов Д. А. ЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	260
Компанець К. П. ОСОБИСТІ КОРДОНИ ЯК КОМПОНЕНТ ЕМОЦІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ ОСОБИСТОСТІ	263
Корж Н. П. ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ	268

Висновки. Отримані узагальнення дозволяють стверджувати, що хронічна втома є не лише індивідуальною реакцією організму на стресові фактори, а й важливою соціально-психологічною проблемою сучасності. Отже, своєчасна діагностика та профілактика таких станів є необхідною умовою збереження психічного та фізичного здоров'я цивільного населення та підтримання соціальної адаптації особистості, особливо в умовах військового стану.

Список використаних джерел:

1. Влас, Є. А. (Ред.). (2024). *Анатомія стресу. Ганс Сельє та послідовники*. Медкнига.
2. Боковець, О. І. (2024). Ресурси життєстійкості особистості в умовах війни. *Техне*, (1), 58-65.
3. Карамушка, Л. М. (2022). *Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати: Методичні рекомендації*. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України.
4. Мозгова, Г., Ханецька, Т., & Якимчук, І. (2021). *Психосоматика: психічне, тілесне, соціальне: Хрестоматія*. НПУ імені М. П. Драгоманова.

Доріна Тетяна Сергіївна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Оран Марина Олегівна

доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що повномасштабні суспільні трансформації, що відбуваються в Україні в умовах війни, підвищене навантаження на систему охорони здоров'я та постійний психоемоційне напруження зумовлюють

загострення проблеми професійного здоров'я медичних працівників, серед яких особливе місце посідає емоційне вигорання. Такий стан набуває не лише індивідуально-психологічного значення, а й соціально значущого характеру, оскільки безпосередньо впливає на якість надання фахівцями медичної допомоги, ефективність професійної діяльності та рівень довіри населення до системи охорони здоров'я. В цих умовах діяльність медичних працівників супроводжується високим рівнем персональної відповідальності, дефіцитом ресурсів, необхідністю швидкого прийняття рішень та постійною взаємодією з пацієнтами у кризових станах, що значно підвищує ризик формування у них емоційного виснаження.

Аналіз наукових джерел свідчить, що емоційне вигорання розглядається як складний багатовимірний феномен, який формується під впливом професійних, організаційних та індивідуально-психологічних чинників. У межах сучасних підходів (Абдюкова, 2017, с.31-37; Асонов, 2021, с.2-14; Денишук, 2023, с.89-95; Марута & Каленська, 2019, с.22-30; Шевчук, 2020, с.123-130, Юр'єва, 2004, с.213 & ін.) емоційне вигорання фахівців визначається як синдром, що включає емоційне виснаження, деперсоналізацію та редукцію професійних досягнень. При цьому особлива увага у виникненні вигорання приділяється ролі хронічного стресу, перевантаження, емоційного напруження та дефіциту ресурсів, які поступово виснажують психологічний потенціал особистості.

Мета – теоретичне обґрунтування психологічних особливостей емоційного вигорання медичних працівників.

Професійна діяльність медичних працівників характеризується високою емоційною насиченістю, оскільки передбачає постійний контакт із болем, стражданням, ризиком втрати життя пацієнтів, а також необхідність збереження професійної витримки й емпатійності. За таких умов емоційне залучення до проблем пацієнтів виступає одночасно ресурсом і фактором ризику, оскільки надмірне співпереживання може призводити до емоційного виснаження, а недостатня емпатія – до формування професійної деформації (Шевчук, 2020, с.123-130).

У процесі теоретичного аналізу нами виокремлено низку психологічних особливостей емоційного вигорання медичних працівників.

По-перше, визначено соціально-психологічні особливості емоційного вигорання медичних працівників, до яких належать високий рівень професійного навантаження, дефіцит соціальної підтримки, напружені міжособистісні взаємини в колективі та високий рівень бюрократизму в установі. Встановлено, що специфіка їх професійної діяльності, яка передбачає інтенсивну взаємодію з пацієнтами, роботу в умовах невизначеності та високого ризику, об'єктивно зумовлює підвищений рівень психоемоційного напруження. З'ясовано, що несприятливий психологічний клімат у медичних установах, конфлікти з колегами або керівництвом, а також відсутність визнання професійних досягнень знижують рівень задоволеності працею та підсилюють відчуття професійного виснаження. Крім того, хронічний дефіцит підтримки з боку колективу та адміністрації послаблює відчуття приналежності до професійної спільноти, що сприяє соціально-психологічній ізоляції працівника. Важливим чинником виступає також дисбаланс між вкладеними зусиллями та отриманою винагородою, що формує відчуття несправедливості та демотивації.

По-друге, окреслено індивідуально-психологічні особливості медичних працівників, які включають високий рівень тривожності, емоційної чутливості, перфекціонізму, низьку стресостійкість та недостатній розвиток саморегуляції (Денищук, 2023, с.89-95). Встановлено, що фахівці з підвищеною відповідальністю та схильністю до самозвинувачення більш уразливі до емоційного вигорання, оскільки вони схильні до хронічного переживання професійних невдач і труднощів. Зокрема, перфекціоністські установки, орієнтація на безпомилковість і високі стандарти діяльності призводять до постійного внутрішнього напруження, а також незадоволеності результатами власної праці. Високий рівень емпатійності, який є важливим професійним ресурсом, за відсутності навичок психологічного захисту може перетворюватися на фактор ризику, оскільки сприяє емоційному «зараженню» негативними переживаннями пацієнтів. Недостатня сформованість механізмів

саморегуляції, таких як здатність до емоційного дистанціювання, релаксації та відновлення ресурсів, ускладнює процес подолання стресових ситуацій. У результаті це призводить до виснаження адаптаційних можливостей особистості та зниження ефективності професійної діяльності.

По-третє, виділено когнітивні особливості емоційного вигорання медичних працівників, що проявляються у вигляді негативних професійних установок, зниження віри у власну ефективність, формування цинічного ставлення до пацієнтів і професії загалом. Встановлено, що тривалий досвід роботи в умовах перевантаження та емоційного стресу сприяє формуванню у фахівців когнітивних викривлень, зокрема узагальнення негативного досвіду, фокусування на невдачах і недооцінювання власних досягнень (Марута & Чабан, 2019, с.22-30). Такі зміни у когнітивній сфері призводять до зниження рівня професійної самооцінки та втрати впевненості у власній компетентності. Формування професійного цинізму як психологічного захисного механізму знижує емоційне залучення у взаємодію з пацієнтами, однак водночас погіршує якість професійної допомоги. Негативні когнітивні установки також впливають на мотиваційну сферу медичних працівників, знижуючи інтерес до професійної діяльності (Юр'єва, 2004, с.213).

По-четверте, обґрунтовано емоційні особливості емоційного вигорання медичних працівників, які охоплюють хронічне емоційне виснаження, зниження здатності до емпатії, емоційну холодність або, навпаки, підвищену дратівливість і емоційну нестійкість. З'ясовано, що постійне перебування в умовах емоційного напруження призводить до поступового зниження емоційної чутливості та втрати здатності медиків до співпереживання (Асонов, 2021, с.2-14). Водночас у деяких випадках спостерігається підвищена емоційна реактивність, що проявляється у вигляді роздратування, агресивності, афективних спалахів. Виявлено, що накопичення медиками негативних емоцій без можливості їх конструктивного вираження чи опрацювання призводить до внутрішнього виснаження та втрати емоційних ресурсів. Порушення емоційної регуляції також супроводжується

зниженням загального рівня їх психологічного благополуччя, появою відчуття апатії, безсилля та емоційної спустошеності.

По-п'яте, визначено ціннісно-сміслові особливості емоційного вигорання медичних працівників, пов'язані зі зниженням значущості їх професійної діяльності, втратою відчуття покликання та фахової ідентичності. Встановлено, що в умовах тривалого стресу відбувається трансформація ціннісних орієнтацій, зокрема знижується значущість гуманістичних принципів. Втрата відчуття сенсу діяльності супроводжується зниженням внутрішньої мотивації та байдужістю до результатів праці. Крім того, порушення професійної ідентичності проявляється у зменшенні відчуття причетності до професії та сумнівах у правильності обраного життєвого шляху. Такий стан може супроводжуватися екзистенційною кризою, що посилює психологічний дискомфорт і сприяє подальшому розвитку вигорання, в результаті чого відбувається не лише професійна, а й особистісна дезінтеграція, що потребує цілеспрямованого психологічного втручання.

Висновки. Отже, емоційне вигорання медичних працівників – це складний і багатовимірний феноменом, що формується внаслідок взаємодії соціально-психологічних, індивідуально-психологічних, когнітивних, емоційних, ціннісно-сміслових чинників. Виявлені психологічні особливості цього явища свідчать про системний характер цього явища та необхідність комплексного підходу до його профілактики і подолання, який має охоплювати не лише індивідуальні психологічні інтервенції, а й організаційні зміни в системі охорони здоров'я. Зокрема, важливим визначено створення сприятливого психологічного клімату, підвищення рівня соціальної підтримки, розвиток програм психологічного супроводу медичних працівників, а також формування навичок ефективної саморегуляції та стресостійкості. Реалізація перелічених заходів сприятиме збереженню професійного здоров'я медичних працівників, підвищенню якості їх діяльності та забезпеченню стійкості системи охорони здоров'я загалом.

Список використаних джерел:

1. Абдюкова, Н. В. (2017). Професійне вигорання як психологічна проблема. *Філософія, соціологія, психологія*, 12(1), 31-37.
2. Асонов, Д. (2021). Емоційне вигорання медичних працівників: моделі, фактори ризику та протективні фактори. *Психосоматична медицина та загальна практика*, (2), 2-14.
3. Денищук, І. П. (2023). Попередження емоційного вигорання та підвищення стресостійкості фахівців сфери «людина – людина» під час війни. *Імідж сучасного педагога*, (3(210)), 89-95.
4. Марута, Н. О., Чабан, О. С., & Каленська, Г. Ю. (2019). Особливості емоційного вигорання в працівників сфери охорони неврологічного та психічного здоров'я. *Міжнародний неврологічний журнал*, (7(109)), 22-30.
5. Шевчук, В. В. (2020). Сучасні підходи до визначення категорії «емоційного вигорання». *Габітус*, (17), 123-130.
6. Юр'єва, Л. М. (2004). *Професійне вигорання у медичних працівників: формування, профілактика і корекція*. Київ: Сфера.

Дудяк Наталія Василівна

доктор економічних наук, професор

Херсонський державний аграрно-економічний університет, Україна

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СИНДРОМУ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Актуальність теми зумовлена одним із найпоширеніших негативних наслідків професійної діяльності, а також показником високого рівня професійного стресу, є феномен професійного вигорання фахівця. Він проявляється через емоційне виснаження, зниження мотивації та інтересу до роботи, формування негативного ставлення до професійних обов'язків і оточення. В умовах сучасних соціальних і